

De
Hollandsche
Molen

Samenwerking en het doorgeven van
enthousiasme rode draad in carrière

Jan Scheirs,
ervaren korenmolenaar
met passie voor het ambacht

MOLENICONEN

Jan Scheirs op de stelling van molen De Nijverheid in Ravenstein. (Foto: Laura Ruinemans)

Een man met een passie voor het korenmolenaarsambacht, die samenwerking hoog in het vaandel heeft staan en die een bijna onbedwingbare behoefte heeft anderen enthousiast te maken voor molens. “Vooral dat laatste is nodig voor de toekomst van de molens.”

Deze eigenschappen typeren Jan Scheirs (geb. 1953), korenmolenaar uit Hilvarenbeek. Daarnaast is hij een pur sang organisator. Zo heeft hij vanaf 1980 samen met gelijkgestemden van de stilstaande Kerkhovense Molen in Oisterwijk een grote dynamische vrijwilligersorganisatie gemaakt. Anno 2023 is hij actief op De Nijverheid in Ravenstein.

Het korenmolenaarsambacht blijft bestaan in zijn ogen: “Vanwege de toenemende belangstelling voor duurzame en gezonde voeding is er zeker toekomst voor de korenmolenaars.”

Molens trokken pas zijn aandacht toen hij midden jaren zeventig als student aan de slag ging bij het gereedschappenmuseumpje naast de - stilstaande - molen De Doornboom in Hilvarenbeek. Hij bekeek de molen eens nader en het werktuig boeide hem. Nadat hij was getipt dat er een opleiding bestond voor molenaar is hij deze gaan volgen. Hij leerde de praktijk op de korenmolen in Ravenstein van Arnold Voet, een klassieke beroepsmolenaar. “De ervaringen in die molen hebben

mij geïnspireerd. Die molen zou zelfs in mijn verdere loopbaan mijn drijfveer blijven: de werkende, malende korenmolen.”

Kerkhovense Molen

Nadat hij zijn molenaarsopleiding had afgerond ging hij op zoek naar een molen. Hij kwam in 1979 uiteindelijk op de Kerkhovense Molen in Oisterwijk terecht. De molen was gerestaureerd maar er was nog niets mee gedaan. “Ik kreeg de sleutel met de opmerking: ‘Alsjeblieft. Ga je gang maar.’”

Als onervaren molenaar zocht hij meteen samenwerking met anderen. “Dat zoeken naar samenwerking heb ik mijn hele molenleven gedaan. Ik heb altijd beseft ‘ik kan het niet alleen.’” Hij vond enkele mensen die bereid waren de handen uit de mouwen te steken en stap voor stap groeide de molen uit tot de grote vrijwilligersorganisatie die het nu nog steeds is. Naar eigen zeggen had hij eigenlijk niet eens de ambitie om zoiets groots op te bouwen. “Ik wilde die molen gewoon weer in bedrijf brengen.”

AKG

Zijn liefde voor de korenmolen bracht hem er toe zich intensief bezig te houden met het ambacht. Hij volgde vanaf 1977 bij het Station voor Maalderij en Bakkerij in Wageningen de cursus

malen met stenen. Later ontpopte hij zich tot een bekende deskundige van maalstenen. Hij wilde zich ook graag als vrijwillige molenaar aansluiten bij het Ambachtelijk Korenmolenaars Gilde (AKG). Maar dat had veel voeten in de aarde, want als vrijwilliger kwam je er in die jaren niet bij. Pas veel later, in 2001(!), werd hij lid van deze organisatie. “Ik werd destijds als gezelschap toegelaten.” Hij ontwikkelde zich de jaren daarna zodanig dat hij zich sinds 2016 meestermolenaar mag noemen. Maar dat niet alleen. Hij werd, en is nog steeds, bestuurslid van het AKG. “Ik heb de taak om ballotages verder vorm

Jan Scheirs tussen de andere twee molenaars van de Kerkhovense Molen in Oisterwijk, Henny Willemsen (links) en Hub van Erve. Opname uit omstreeks 2010. (Foto: Williejan Bons)

te geven en te organiseren. Maar ook om de nieuwe korenmolenaarsopleiding van de grond te brengen.”

Kwaliteit

In zijn ogen is het van belang dat het AKG zowel de beroepsmolenaars als de serieuze professioneel werkende molenaars binnenboord houdt. Een uitdaging, want de kwaliteitseisen die er worden gesteld aan het product zijn flink

“Dat zoeken naar samenwerking heb ik mijn hele molenleven gedaan.”

aangescherpt. Zowel wat betreft de maal- en bakkwaliteit als de gezondheid. Vanaf 2008 is er bijvoorbeeld de hygiëncode.

Schrijven

Scheirs heeft veel geschreven, met name over korenmolens en molenstenen. Hij vindt schrijven leuk en nuttig om informatie te documenteren. Maar hij schrijft vooral om voor

zichzelf de kennis die hij in de loop der jaren heeft vergaard op een rijtje te zetten. Minstens zo belangrijk vindt hij het om zijn kennis en zijn enthousiasme over te brengen op anderen. Dit laatste speelde ook mee bij zijn initiatief om te beginnen aan De Nieuwe Molenwereld,

De terugkeer van de Akkermolen

Ook Jan Scheirs heeft een wensenlijst voor de toekomst. Bovenaan die lijst staat de herbouw van de Akkermolen in Hilvarenbeek. Na een grote brand in 1961 is van deze molen nog slechts de romp overgebleven. In zijn geheugen was het in de jaren vijftig de eerste molen die hij in zijn leven van nabij zag. "Ook al ging mijn belangstelling toen meer uit naar een oude vrachtwagen die er vlakbij stond", bekent hij. Reeds aan het begin van zijn molenaarscarrière, midden jaren zeventig, wilde hij iets doen met die molen. Destijds kwam daar niets van terecht, maar nu zijn er al concrete stappen gezet om de molen te reconstrueren. Het bijzondere daarbij is dat de molen kan terugkeren als onderdeel van de gebiedsontwikkeling rond de plek van de molen. De projectontwikkelaar die daar woningen wil bouwen dient ook financieel bij te dragen aan de reconstructie.

Jan Scheirs werd in 2016 voor het Ambachtelijk Korenmolenaars Gilde (AKG) geballoteerd door een commissie van meestermolenaars, bestaande uit Hans Dobbe (*linksonder*), Herman Schippers (*rechtsonder*) en Bert van der Voet (*linksboven*). (Foto: Marie-Thérèse Kierkels)

het blad voor de molenliefhebbers die op zoek zijn naar meer diepgang. Daarin wilde Scheirs 'artikelen opnemen met ruimte om het verhaal te vertellen en de argumenten daarachter.'

Overstap naar De Nijverheid

Na ruim 40 jaar actief te zijn geweest op de Kerkhovense Molen in Oisterwijk, besloot hij

daar te vertrekken. Over de reden: "Die taak was eigenlijk klaar. De organisatie stond er." In De Nijverheid in Ravenstein zag hij een nieuwe uitdaging. "Een mooie molen, maar ook hier moest meer leven in de brouwerij komen." Dat gaat hij uiteraard weer samen met medestanders doen. Tegelijkertijd wil hij anderen stimuleren om als de organisatie hier op poten

Waardering

In 2021 ontving Jan Scheirs het Certificaat van Verdienste van De Hollandsche Molen vanwege zijn grote verdiensten voor het molenbehoud. In 2003 kreeg hij de Jaarprijs van de Stichting Molengiftenfonds voor Vernuft en Volharding voor zijn 'inzet voor het maalvaardig maken en houden van de Kerkhovense Molen te Oisterwijk'.

De Kerkhovense Molen in Oisterwijk trekt veel bezoekers.
(Foto: Wim Giebels)

staat deze voort te zetten. “Ik probeer altijd enthousiasme bij anderen te kweken om te zorgen dat het doorgaat.”

Beleving van het molenaarsambacht

Scheirs is tijdens zijn lange carrière een aantal zaken opgevallen als het gaat om de beleving van het molenaarsambacht. Zo ziet hij op dit vlak een verschil tussen mensen zoals hij, die in hun beginperiode als vrijwillige molenaar nog met traditionele vakmolenaars zijn geconfronteerd, en dan vaak ook in molens die nog die originele ambachtelijke sfeer hadden, met de

huidige generatie. “Tegenwoordig komen zij terecht in een molen die fysiek helemaal veranderd is, omdat we in een monumententijdperk zijn beland. Vaak in een molen die meerdere keren is gerestaureerd en waar ook nog eens de goede voorbeelden ontbreken.” Dat betekent volgens hem dat het voor deze generatie veel moeilijker is om dezelfde inspiratie en passie voor het ambacht te vinden die hij toen opdeed.

Optimistisch

Toch is hij optimistisch over de toekomst. “Ik denk dat de toegenomen belangstelling

voor duurzame en gezonde voeding ertoe kan leiden dat er meer vraag komt naar het molenmeel.” In het verlengde daarvan komen volgens hem ook de korenmolenaars terug. Hij hoopt zelfs dat deze ontwikkeling met zich meebrengt dat de molenaars hiermee ook de kost kunnen verdienen.

Aansluitend vindt hij in het algemeen dat vrijwilligers zouden moeten worden beloond voor de tijd en energie die zij in hun waardevolle werk steken. “Hun inzet is noodzakelijk om de molens in stand te houden.”